

2025 RAMAZAN VAAZ SİLSİLESİ:

2.GÜN

ORUÇ TUTMANIN MANEVİ BOYUTU (KALP TEMİZLİĞİ VE NEFİS TERBİYESİ)

YAZAR: ALİ AYKAÇ

كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصِّيَامَ، فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أُجْزِي بِهِ

“Ademoğlunun her ameli kendisi içindir, fakat oruç benim içindir ve onun mükâfatını bizzat ben vereceğim.”

Buhârî, Savm, 9; Müslim, Sıyam, 30.

WhatsApp İletişim

daha fazlası için:
www.aliaykac.com

iletişim : (0)541 934 3778

Tüm içeriklerin **ticârî maksatla** kısmen ya da tamamen izinsiz kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlanması ve dağıtılması kesinlikle yasak olup kul hakkını ihlâl eder. Ayrıca bu yasağa uymayanlar hakkında 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca telif hakları üzerinden yasal işlem yapılacaktır. **Ticârî maksat olmadan izinsiz kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlanması ve dağıtılmasında herhangi bir sorun yoktur.**

بِسْمِ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

Hamd, bizleri bir kez daha Ramazan'ın bereketine, mağfiretine ve arınma iklimine erİştiren Yüce Allah'a mahsustur. Salât ve selâm, ümmetine oruç ibadetinin hikmetini öğretlen, nefsin terbiyesini ve kalbin arınmasını bizlere bizzat yaşayarak gösteren Peygamber Efendimiz Muhammed Mustafa *sallallâhu aleyhi ve selleme*, onun âline, ashabına ve kıyamete dek onun yolundan giden mü'minlerin üzerine olsun.

Pek Aziz ve Muhterem Müslümanlar,

İnsan, yaratılışı gereği hevâ ve heveslerine meyleden, arzularının peşinde koşmaya meyilli bir varlıktır. Nefis, daima rahatlığı, lezzeti ve doyumunu arzularken; ruh, bunların ötesinde hakikati, huzuru ve Rabbiyle yakınlığı arar. İşte oruç, bu iki yönümüz arasında bir denge kuran, insanın nefsini terbiye ederken ruhunu da hakikatin nuruyla besleyen ilahi bir disiplindir.

Düşünün ki, sıradan bir günün içinde, irademiz çoğu zaman farkında bile olmadan nefsimizin elinde bir oyuncak hâline gelir. Canımız bir şey çektiğinde hemen uzanır alırız, susadığımızda hiç düşünmeden içeriz, sinirlendiğimizde öfkemizi kontrol edemeyiz, kötü bir söz duyduğumuzda hemen karşılık verimiz. Oruç, işte bu başıboş gidişata bir dur der. İnsana, iradesinin esiri olmadığını; aksine iradesini güçlendirebileceğini, sabrı kuşanarak nefsini dize getirebileceğini öğretir.

Bir lokmaya el uzatırken duraksamak, bir yudum suya muhtaçken sabretmek, dilini kötü sözden, gözünü haramdan, elini zulümden sakındırmak... **Oruç, insanı sadece aç bırakmaz; onu, kendi nefsinin farkına vardırır, arzularına karşı koymayı öğretir, sabır denen manevi zırhla donatır.** Çünkü insanın en büyük savaşı, dışındaki düşmanlara karşı değil, kendi içinde süregelen mücadelededir.

Bu yüzden oruç, sıradan bir açlık ve susuzluk hâli değildir. **O, insanı fitratına döndüren, kalbini arındıran, nefsini hizaya sokan bir rahmet pınarıdır.** Aç kalan mide, aslında doyumsuz arzularımıza sabretmeyi öğretirken; susayan beden, insana en büyük susuzluğunun dünya nimetleri değil, Allah'ın rahmeti olduğunu hatırlatır.

İşte bu yüzden oruç, yalnızca mideyle tutulmaz. **Bir mümin, açlıkla terbiye olurken aynı zamanda gözünü haramdan sakınmalı, dilini kötü sözden alıkoymalı, kulağını gıybet ve faydasız sözlerden korumalıdır.** Çünkü Peygamber Efendimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem*, bizlere orucun yalnızca yeme içmeden ibaret olmadığını şöyle hatırlatmaktadır: ***“Kim yalan sözü ve onunla amel etmeyi bırakmazsa, Allah'ın onun yemesini ve içmesini bırakmasına ihtiyacı yoktur.”***¹

Bizler bu hadisten yola çıkarak anlıyoruz ki, **Müslüman için oruç, sadece aç ve susuz kalmak değil, aynı zamanda ahlaki ve**

¹ *Buhârî, Savm, 8.* قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ، فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ

manevi bir yükselişin vesilesidir. Aç kalan bir beden, eğer günahlarla besleniyorsa; susuz kalan bir dil, eğer yalan ve gıybetle meşgulse; gözler harama bakmaktan, kulaklar kötü sözleri dinlemekten geri durmuyorsa, **böyle bir oruç insanı Allah’a yaklaştırmaz.** Çünkü orucun hikmeti, yalnızca bedene değil, ruha da açlık çektilirerek onu hakikatle doyurmaktır.

Bu yüzden, **oruçlu bir mümin sadece midesini değil, bütün azalarını oruçlu kılmalıdır.** Gözü, harama bakmamaya; kulağı, faydasız sözleri dinlememeye; dili, yalandan, dedikodudan ve kırıcı sözlerden uzak durmaya; elleri ve ayakları, harama uzanmamaya alışmalıdır. **Tıpkı bir bahçıvanın, bahçesini yabani otlardan temizleyip güzel çiçekler ekmesi gibi, mümin de Ramazan ayında nefsini kötü huylardan arındırarak takva bahçesini yeşertmelidir.** Peygamber Efendimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in şu hadisi bu noktada çok anlamlıdır: **“Oruç bir kalkandır. Oruçlu olduğunuz gün kötü söz söylemeyin, kavga etmeyin. Eğer biri size kötü konuşursa, ona ‘Ben oruçluyum’ deyin.”**²

Bu hadis bizlere gösteriyor ki, oruç, insanın yalnızca bedenini değil, nefsini de terbiye eden bir kalkandır. Nasıl ki bir savaşta asker, kalkanıyla düşmanın oklarından korunursa, mümin de oruç sayesinde nefsin ve şeytanın tuzaklarından korunur. **Oruç, sabırdır; iradedir, nefsin arzularına karşı bir direniştir.** Gerçek manada oruç tutan bir Müslüman, sadece

² *Buhârî, Savm, 9.* قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: الصَّيَامُ جُنَّةٌ، فَإِذَا كَانَ يَوْمٌ صَوْمٌ أَحَدِكُمْ فَلَا يَرْفُثْ وَلَا يَجْهَلِفْ إِنْ أَمْرٌ قَاتَلَهُ أَوْ شَاتَمَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي صَائِمٌ، إِنِّي صَائِمٌ

midesini değil, kalbini de temizleyerek bu ibadeti en güzel şekilde eda etmeye gayret eder.

Her ibadetin bir **bâtını** yönü bir de **zahirî** yönü vardır. **Namaz** kılarken secde ettiğimiz görülür, zekât verirken elimizle infakta bulunuruz, hac yolculuğunda binlerce mü'minle beraber tavaf ederiz. Ancak oruç, diğer ibadetlerden farklıdır. O, yalnızca Rabbimizin bildiği, kulun kimseye göstermeden eda ettiği bir ibadettir.

Düşünün ki, kimsenin olmadığı bir yerdeyiz, açız ve susuzuz. Bir lokma alsak, bir yudum içsek kimse fark etmeyecek. Ama oruçlu olan mümin, elini o nimete uzatmaz. **Çünkü bilir ki, onu gören, onu işiten ve onu muhafaza eden Rabbi vardır.** İşte bu yüzden oruç, Allah ile kul arasındaki en derin sırdır, en samimi ahittir.

Nitekim Yüce Rabbimiz, bu hakikati bizlere hadis-i kudsîde şöyle bildirmektedir: ***“Ademoğlunun her ameli kendisi içindir, fakat oruç benim içindir ve onun mükâfatını bizzat ben vereceğim.”***³

Bu müjde ne büyük bir lütuftur! **Oruç, bizlerin Rabbiyle olan muhabbetini en saf hâliyle ortaya koyduğu bir ibadettir.** Aç ve susuz kalan kul, sabrederek Rabbine olan sadakatini gösterir

³ *Buhârî, Savm, 9; Müslim, Siyam, 30. كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصِّيَامَ، فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ*

ve sonunda ödölünü bizzat O'ndan alır. **Çünkü orucun karşılığı yalnızca cennetin nimetleri değil, Allah'ın rızasıdır.**

İşte bu yüzden oruç, sadece mideye değil, gönle **tutturulması gereken bir ibadettir.** Eğer bizler bu orucu yalnızca yeme içmeden uzak durmak olarak görürsek, özünden uzaklaşmış oluruz. Oruç bizi Allah'a yaklaştırmalı, aramızdaki o ilahi bağı kuvvetlendirmeli, ruhumuzu dünyadan sıyrarak sonsuzluk yurduna yönlendirmelidir.

O hâlde oruç tutarken sadece bedenimizi değil, kalbimizi de aç bırakmalıyız. **Dünya sevgisinden, kibirden, hasetten, öfkeden ve her türlü nefsanî kirden arınarak orucun ruhunu idrak etmeliyiz.** Çünkü oruç, yalnızca açlık değil; manevî bir temizlik, kalbi saflaştıran, ruhu arındıran ilahî bir eğitimidir.

İnsan, yaratılışı gereği hem bedeniyle hem de ruhuyla var olan bir varlıktır. **Beden, dünya nimetleriyle beslenirken; ruh, ancak Allah'a yönelmekle, ibadetle ve manevi gıdayla huzur bulur.** Ancak çoğu zaman insan, bedeninin isteklerine fazlaca yönelip ruhunun ihtiyaçlarını ihmal eder. **Dünya meşgalesi, insanı farkında olmadan Rabbinden uzaklaştırır, kalbini gaflete düşürür ve nefsinin dizginlenemez bir hâle getirir.** İşte oruç, bu gafleti yırtan, insanın kendi varoluşuyla yüzleşmesini sağlayan en büyük ilahi lütuftur.

Tıpkı susuz toprakların yağmura muhtaç olduğu gibi, **kalbimiz de arınmaya, nefsimiz ise terbiyeye muhtaçtır.** Oruç, nefsi dizginleyen, insanın iç dünyasına ayna tutan bir ibadettir. Düşünün ki, kavurucu bir yaz gününde yolculuk yapan bir insan,

serin bir gölgeye ulaşana kadar susuzluk ve yorgunluk çeker. O an, bir damla suyun değerini her şeyden daha üstün görür. **İşte Ramazan da insanın dünya yolculuğunda soluklandığı, ruhunu serinlettiği, arındığı manevi bir gölgeliktir.**

Oruç, yalnızca aç kalmaktan ibaret değildir; **kulun geçmiş günahlarının bağışlanmasına vesile olan, nefsin hırslarını dizginleyen ve insanı gerçek anlamda özgürleştiren bir ibadettir.** Çünkü insan, çoğu zaman özgürlüğü yanlış yerde arar; nefsinin her arzusunu yerine getirmekte, sınırsız tüketmekte ve keyfine düşkünlükte bulacağını sanır. **Oysa gerçek özgürlük, insanın nefsinin esaretinden kurtulmasıdır.** Açlık ve susuzluk, insana neye muhtaç olduğunu hatırlatır. **Elini yemekten çektiği an, dilini de gıybetten çekmesi gerektiğini öğrenir.** Midesini haramdan koruduğu an, kalbini kibirden, hasetten ve gösteriştan koruması gerektiğini idrak eder.

İşte bu yüzden oruç, **bedeni bir disiplin olduğu kadar, ruhu besleyen, insanı kendine ve Rabbine yaklaştıran bir ibadettir.** Rabbimizin bize sunduğu bu büyük nimeti idrak eden bir mümin, Ramazan'ı yalnızca sahur ve iftar vakitleriyle sınırlı bir zaman dilimi olarak değil, **kendisini yeniden inşa ettiği, günahlardan arınıp Allah'a yöneldiği bir rahmet ve terbiye mevsimi olarak görmelidir.** Resûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: ***“Kim Ramazan orucunu imanla ve sevabını Allah'tan bekleyerek tutarsa, geçmiş günahları bağışlanır.”***⁴

⁴ *Buhârî, Savm, 6; Müslim, Siyam, 203.* قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا. غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

Bu hadis, orucun yalnızca zahiri bir açlık olmadığını, bilakis **bir arınma, bir yeniden doğuş fırsatı olduğunu göstermektedir.** Tıpkı yağmurun kirleri temizlemesi gibi, oruç da ruhumuzu günahların karanlığından arındıran bir rahmet vesilesidir. Öyle ki, **oruç tutan bir mümin yalnızca aç kalmaz, aynı zamanda nefsinin dizginlerini ele alarak, kalbini hakikatle besler.** Nitekim Kur’ân-ı Kerîm’de Yüce Allah şöyle buyurur: *“Ey iman edenler! Oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı. Umulur ki takvaya erersiniz.”*⁵

Bu ayet, orucun insanı **takvaya ulaştırın bir köprü olduğunu** vurgular. Zira takva, sıradan bir korku değil; **kulun, Allah’ın rızasına erişmek için her türlü kötülükten sakınması ve hayatını bu bilinçle yaşamasıdır.** Peki, oruç bizleri nasıl takvaya ulaştırır?

Bir düşünelim: **Dünya hayatının aldatıcı süsleri, insanı hakikatten ne kadar da uzaklaştırabiliyor!** Servet hırsı, makam tutkusu, şehvetin esareti, bitmek bilmeyen arzular... İnsan, doyumsuz bir şekilde dünyaya yönelip, asıl gayesini unutabiliyor. İşte oruç, insana **fani lezzetlerin geçiciliğini hatırlatan bir terbiye mektebidir.** Aç kaldığında, nimetlerin gerçek sahibini fark eder; susadığında, suyun değerini değil, **Allah’ın rahmetine olan muhtaçlığını idrak eder.**

Düşünün ki, bir padişahın huzuruna çıkacak bir kimse, önce elbiselerini temizler, üzerindeki kirleri siler, kendisini güzel bir

⁵ Bakara, 2/183. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

hale getirir. İşte oruç da mümini, Rabbine yönelmeden önce **günahlarının pasından arındıran bir ibadettir**. Geçmişte işlediğimiz hatalar, gafletle geçen yıllar, ihmaller, isyanlar... Oruç, **kulun Rabbine dönebilmesi için bir fırsattır**. O yüzden Peygamber Efendimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Ramazan ayını “**üç kısımdan oluşan bir rahmet, mağfiret ve cehennemden kurtuluş mevsimi**” olarak tarif etmiştir. Bu mübarek ayda **kalbini arındıran, nefsinin terbiye eden ve samimi bir tövbeyle Allah’a yönelen herkes, günah yüklerinden arınarak Ramazan’ın bereketinden nasibini alır**.

Unutmayalım ki, **oruç yalnızca midenin açlığı değil, ruhun doygunluğudur**. Oruç, sadece yemek ve içmekten sakınmak değil; **dilini yalandan, gözünü haramdan, gönlünü kötü duygulardan temizlemektir**. Kalbini arındıran, sabrını artıran, Rabbine yaklaşan her mümin için oruç, **dünya hayatında bir ahiret yatırımdır**.

*Rabbimiz! Bizleri, orucu yalnızca açlık ve susuzluk olarak görenlerden değil, **nefsini terbiye eden, kalbini arındıran, ruhunu da ibadetle diriltten kullarından eylesin!***

*Rabbimiz! Bizleri, **elimizi haramdan, gözümüzü yanlış bakışlardan, dilimizi boş sözlerden, kalbimizi gafletten uzak tutan kullarından eylesin! (Âmin!..)***

وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، **الفاتحه**